

O tamburi - Vilena Vrbaniaè

Autor Administrator

O tamburi

Autor: Vilena Vrbaniaè, muzikologinja

Tambura je trzalaèki instrument srodan leutu ili lutnji, ruskoj balalajci, ukrajinskoj banduri, talijanskoj mandolini, panjolskoj gitari i drugim instrumentima koji su se razvili u razlièitim dijelovima svijeta iz zajednièkih korijena u kulturi stare Mezopotamije. Slika instrumenta dugoga vrata i malog krukolikog korpusa urezana je u kamen još u treæem stoljeæu prije Krista.

O prvobitnim oblicima tambure saèuvani su i likovni spomenici u Tebi u Egiptu, gdje se takav instrument zvao lauta. Instrument tipa tambure kasnije se javlja kod Grka i Rimljana pod nazivom pandora. Na podruèju Bosne tambura se prvi put spominje 1551. godine u spisima putopisca N. Nicolaja, koji je tamo boravio kao pratilac francuskog konzula na putu za Tursku. Iz Bosne je seobom Bunjevaca i Šokaca prenesena u Slavoniju i Baèku, gdje je tijekom 18. stoljeæa postala najistaknutijim narodnim instrumentom.

Oblik

tambura koje se koriste u današnje vrijeme razvijen je u Budimpešti poèetkom 20. stoljeæa zalaganjem graditelja violina. Kao primjer za oblik modernih tambura poslužila im je mala beèka gitara. Zbog naèina ugaðanja i malog broja žica (dvije ili tri) stare su tambure bile dosta ogranièene u pogledu svojih glazbenih mogućnosti. Cilj je bio stvoriti instrument koji bi bio ravnopravan violini ili gitari. Tako je nastala cijela porodica tambura, najèešæe sa èetiri, pet ili šest žica. Prve dvije žice ugoðene su unisono, a tonski razmak između praznih žica je kvarta. Ipak, standardno ugaðanje tambura nije odreðeno pa se tako u glazbenim školama upotrebljavaju tambure G i D štima, dok se tambure A i E štima koriste u Slavoniji (štim nosi ime po tonu najtanje prazne žice). Raznolikosti u gradnji i ugaðanju tambure u Hrvatskoj svjedoèe o njezinoj popularnosti u našem narodu i predstavljaju bogatstvo

tradicijske glazbene kulture.

Najstarija do sada poznata tambura u Hrvatskoj bila je u vlasništvu tamburaša i skladatelja Paje Kolariaša iz Osijeka., a potječe iz 1847. Iste je godine Kolariaš osnovao prvi amaterski tamburaški orkestar čime je Osijek postao središtem hrvatske tamburaške glazbe. Pod njegovim utjecajem tamburu je počeo istraživati etnomuzikolog Franjo Kuhač.

Osnivanje amaterskih tamburaških orkestara, koji se sastoje od tambura različitih oblika i veličina, proširilo se po cijeloj Hrvatskoj, Bosni, Sloveniji, Austriji, Češkoj, Slovačkoj, a uz hrvatske iseljenike i po Americi. U želji za intenzivnijim muziciranjem na tamburi osnovan je u Osijeku Festival hrvatske tamburaške glazbe. Od svojeg početka 1961. godine, Festival okuplja najbolje tamburaške orkestre iz Hrvatske i inozemstva, kao i skladatelje, dirigente i sve ljubitelje tambure koji na razne načine potiču daljnji razvoj tamburaške glazbe.

Tambura

se također počela podučavati u glazbenim školama, u početku u osnovnim, a od 2004. i u srednjim. Mnogi su skladatelji pisali glazbu za tamburu, među njima Krsto Odak, Ivo Lhotka-Kalinski, Adalbert Markovič, Julije Njikošević i Zdravko Čokljac. Zbog sve većeg broja kvalitetnih tamburaša, kao i kompozicija skladanih upravo za nju, pojavila se želja da tambura bude podučavana na Muzičkim akademijama u Hrvatskoj. Time bi se učinio još jedan značajan korak u smjeru njezina afirmiranja kao instrumenta ravnopravnog violini i gitari.